



Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van H. Pius X-instituut - Bovenbouw te Antwerpen

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	53331
	Instelling	H. Pius X-instituut - Bovenbouw
directeur		Ria SMET
adres		Vilde-Olympiadelaan 25 - 2020 ANTWERPEN 2
telefoon		03-820.66.00
fax		03-820.66.08
e-mail		info@piustien.net
website/URL		http://www.piustien.net
	Bestuur van de instelling	56143 - VZW KOR Antwerpen-Kiel te ANTWERPEN 3
adres		Noorderlaan 108 - 2030 ANTWERPEN 3
	Scholengemeenschap	112987 - SGKSO Oscar Romero te HOBOKEN
adres		Dokter Coenstraat 24 - 2660 HOBOKEN
	CLB	114942 - Vrij CLB De Wissel Antwerpen te DEURNE
adres		Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	28/11/2011, 29/11/2011, 30/11/2011, 1/12/2011, 2/12/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	2/12/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	20/12/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Liesbet Waumans
	Teamleden	Hilde De Rijbel Gino Malfait Luc Mondelaers Vera Timmers Roger Van den Borre Karel Vlieghe

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil
Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	8
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Algemene muziekleer in de tweede graad en Muzikale vorming in de derde graad in Woordkunst-drama kso.....	8
3.2 TV Bedrijfseconomie in de derde graad in Handel tso	9
3.3 Latijn in de tweede graad in Latijn en in de derde graad in Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde aso	10
3.4 Nederlands in de tweede en derde graad in Woordkunst-drama kso.....	12
3.5 PV Mode (interieur, mode, presentatietechnieken), TV Mode (mode, verkoopkunde) in de tweede graad Moderealisatie en –presentatie bso	13
3.6 AV/KV/TV Mode (modetekenen), PV Mode (accessoires, etalage, interieur, moderealisatie, retouches), TV Mode (moderealisatie, verkoopkunde en artikelenkennis) en Stages mode/verkoop in de derde graad Moderealisatie en –verkoop bso	14
3.7 PV Mode (moderealisatie/retouche), TV Mode (commerciële vorming/visual merchandising, moderealisatie/retouche) en Stages mode/verkoop in het derde leerjaar van de derde graad Mode-verkoop bso	15
3.8 Wiskunde in de derde graad in Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde, Moderne talen-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde aso	16
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	17
4.1 Begeleiding	17
4.2 Evaluatie	19
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	20
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	22
6.1 Wat doet de school goed?	22
6.2 Wat kan de school verbeteren?	22
6.3 Wat moet de school verbeteren?	22
7. ADVIES.....	23
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	23

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het H. Pius X-instituut – Bovenbouw is gedeeltelijk gelegen op de stedelijke campus VIIde-Olympiadelaan, die wordt gedeeld met de basisschool en de middenschool. De meeste studierichtingen van de derde graad worden georganiseerd in een andere vestigingsplaats in de Abdijstraat. Ondanks de gedeelde infrastructuur, het geregelde overleg binnen de campus en het instromen van de meeste leerlingen uit de middenschool heeft de school zich bij deze doorlichting niet als een pedagogische eenheid met de middenschool voorgesteld. De bovenbouw geeft aan dat de school op een aantal domeinen een eigen werking heeft ontwikkeld.

De school organiseert een breed studieaanbod binnen de vier onderwijsvormen aso, bso, kso en tso. De studierichtingen in het bso en kso zijn uniek in de scholengemeenschap. Binnen de onderwijszone is er wel overlap. Het leerlingenaantal bleef de voorbije jaren redelijk stabiel, maar is het huidige schooljaar aanzienlijk gestegen. De school kent een stijgende instroom anderstalige leerlingen, maar ze beschouwt de schoolpopulatie nog als een gezonde mix met heel wat kansen en uitdagingen voor de schoolwerking.

Het directieteam werd recentelijk geherstructureerd. Naast de pedagogisch en financieel-logistiek directeur werden twee adjunct-directeurs aangesteld, die het schoolbeleid mee vormgeven, implementeren en opvolgen in respectievelijk de tweede en de derde graad.

De school kampt, o.a. door het stijgende leerlingenaantal, met plaatsgebrek. Het brede studieaanbod van de school, dat in een aantal gevallen specifieke infrastructuur vraagt, maakt dat niet alle lessen in de vereiste lokalen kunnen plaatsvinden. Een nieuwbouwproject dat in 2015 moet voltooid zijn, zal hieraan tegemoetkomen.

In haar opvoedingsproject stelt de school de zorg voor leerlingen centraal. Ze benadrukt uitdrukkelijk de gelijkwaardigheid van alle onderwijsvormen en leerlingen. Verder wil ze leerlingen opleiden met een open en brede blik op een veranderende wereld. In deze context organiseren heel wat personeelsleden vanuit hun engagement en deskundigheid een rijk aanbod van klas- en les overstijgende activiteiten op cultureel en sociaal vlak. Het schoolbeleid maakt er momenteel werk van om de aanzienlijke lesuitval ten gevolge daarvan terug te dringen en de initiatieven meer op elkaar af te stemmen..

Het erkenningsonderzoek van de doorgelichte vakken in de geselecteerde studierichtingen (2.1) leidt tot uiteenlopende resultaten. De leerplanrealisatie is voldoende voor bedrijfseconomie, Latijn, muzikale vorming en wiskunde. Voor mode voldoet de leerplanrealisatie niet, deels wegens het ontbreken van een vaklokaal. Voor Nederlands worden in de derde graad een aantal accenten gelegd die niet met het leerplan stroken, en wordt het competentie leren in onvoldoende mate gerealiseerd.

Inzake talenbeleid is er nog een ruime groeimarge voor de algemene visieontwikkeling. De doelstellingen van het talenbeleid situeren zich nog op het niveau van een beginsituatieanalyse en zijn te weinig gekoppeld aan meetbare effecten. De schoolleiding biedt structurele ondersteuning, maar ze is er nog niet in geslaagd een breed draagvlak te creëren om doelgericht vorm te geven aan het talenbeleid op het uitvoeringsniveau.

De leerbegeleiding (4.1) is stevig uitgebouwd vanuit een duidelijke structuur en met een kwaliteitsvol team van leerbegeleiders. De samenwerking met het CLB en de GON-begeleiders is goed. Per onderwijsvorm en graad is een specifieke studiebegeleiding uitgewerkt. Er is een grote betrokkenheid van de klasleraren, bij de vakleraren zijn er leraargebonden verschillen. Het toezicht van de schoolleiding op de duidelijke verwachtingen inzake leerbegeleiding vanuit elk vak en elke leraar, kan worden verscherpt.

Voor de evaluatiepraktijk (4.2) zijn op schoolniveau een duidelijke visie en afsprakenkaders uitgewerkt. Het alternatieve beoordelingssysteem met letters is duidelijk. De schoolleiding laat de inhoudelijke invulling evenwel over aan de vakgroepen, wat tot sterke leraar- en vakgebonden verschillen leidt. Binnen de doorgelichte vakken blijkt de evaluatie nog te veel kennisgericht. De aansturing en opvolging zijn nog beleidsmatige

werkpunten. Er zijn geen schoolbrede afspraken over de verhoudingen in de evaluatie tussen proces en product, tussen kennis, vaardigheden en attitudes, over de evaluatie van stage, geïntegreerde proef en onderzoekscompetentie. Positief zijn zeker de vakoverschrijdende themaweken in het bso. De motivering van de B- en C-attesten is degelijk onderbouwd. Vakantietaken en uitgestelde beslissingen worden conform de regelgeving toegekend.

De schoolleiding heeft, vaak in overleg met werkgroepen, een aantal visieteksten uitgeschreven die reeds gedeeltelijk worden uitgevoerd, maar ook nog verder in de schoolwerking moeten worden geïmplementeerd. De school kent evenwel een mondige en kritische personeelsformatie. Het is dan ook voor de schoolleiding een belangrijk aandachtspunt binnen het volledige lerarenkorps, dat in de schooltraditie vanuit een autonome positie het schoolleven mee vorm geeft, een breed draagvlak te creëren voor de uitvoering van het uitgewerkte schoolwerkplan.

M.b.t. de leerlingenresultaten ligt het aantal A-attesten lager dan in vergelijkbare scholen en het aantal B- en C-attesten hoger. Dat is vooral het geval in de tweede graad in de studierichtingen Economie, Handel en Techniek-wetenschappen. De school wijt dit voor een deel aan het niet opvolgen van adviezen uit de middenschool. In de derde graad scoort het tso het laagst. De resultaten van de oud-leerlingen in het hoger onderwijs sporen met die van vergelijkbare scholen. De leerlingen uit het kso doen het zelfs beter. Deze resultaten wijzen op de validiteit van de eindattestering in de derde graad.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 2 ASO Latijn		Latijn
Graad 2 BSO Moderealisatie en -presentatie		Mode
Graad 2 KSO Woordkunst-drama	Nederlands	algemene muzikaleer
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		wiskunde
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde		Latijn-wiskunde
Graad 3 ASO Moderne talen-wiskunde		wiskunde
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde		wiskunde
Graad 3 BSO Moderealisatie en -verkoop		Mode
Graad 3 BSO Mode-verkoop		Mode
Graad 3 KSO Woordkunst-drama	Nederlands	muzikale vorming
Graad 3 TSO Handel		bedrijfseconomie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Algemene muziekleer in de tweede graad en Muzikale vorming in de derde graad in Woordkunst-drama kso

Voldoet

Motivering

- Zowel in de tweede als derde graad gaat veel aandacht naar de melodische vorming met onder meer een adequate behandeling van het intoneren gekoppeld aan creatieve opwarming van de stem.
- Er kan nog meer aandacht gaan naar de ademhaling en naar de houding bij het vocaal en instrumentaal musiceren.
- In beide graden gaat ook ruime aandacht naar de ritmische vorming vanuit een interessante en creatieve leerlijn, zeer in functie van de specificiteit van de studierichting Woordkunst-drama.
- De gekozen notenleerlessen sporen niet met de behoorlijke leerlijnen voor zowel ritme als melodie die immers goed op de leeftijd van de leerlingen zijn afgestemd. Naar opbouw gaan deze notenleerlessen namelijk uit van de ontwikkeling van de kinderstem en zijn ze bijgevolg niet interessant voor de doelgroepen.
- Het verdient aanbeveling meer aandacht te besteden aan het kaderen en toelichten van belangrijke muziektheoretische begrippen.
- De uitwerking van de instrumentale praxis is kwaliteitsvol, onder meer vanuit de interessante wisselwerking met de opbouw van de kennis van de muziekgrammatica via de leerlijnen voor ritme en melodie. Het musiceren gebeurt via een specifieke inkleuring voor deze studierichting. Er is zorgvuldig nagedacht over welke instrumenten bij de muziekpraxis best worden ingezet.
- De instrumentale vorming draagt duidelijk bij tot de muziekcreatieve vorming van de leerlingen.
- De lessen koorzang worden goed ingevuld en het resultaat is behoorlijk tot goed. Er gaat aandacht naar de samenstelling van een gevarieerd repertoire, zowel qua genre, stijl als muziekhistorische periode. De koppeling van het koorwerk aan verschillende projecten is doordacht, interessant en biedt de leerlingen interessante perspectieven naar toon- en luistermomenten alsook podiumervaring. Het geheel heeft ook een interessante plaats binnen de brede en harmonische vorming van de leerlingen. De koorwerking zou verder verstevigd kunnen worden door het geregeld inbouwen van koorzang waarbij alle leerjaren samen zingen.
- Het zingen in koor kan sterker benut worden als verbreding van de kunstzinnige vorming door meer aandacht te besteden aan de achtergrond en het kaderen van het uit te voeren koorwerk.

- De geïntegreerde proef (GIP) krijgt vanuit de muziekvakken een degelijke invulling. Het geheel is over een interessante periode uitgewerkt gekoppeld aan een goede coaching door de leraar. Er gaat bij de GIP zowel aandacht naar de proces- als product evaluatie.
- Het muziekonderwijs maakt waar mogelijk op een interessante manier gebruik van digitale leermiddelen.
- De leerondersteuning is binnen het muziekonderwijs goed uitgewerkt. Naast de 'oefeninstrumenten' waarover de leerlingen thuis kunnen beschikken, is er ook bijzondere ondersteuning via inhaallessen, onder meer voor leerlingen/neveninstromers binnen de studierichting Woordkunst-drama. De contacten met leraren deeltijds kunstonderwijs zorgen ervoor, waar nodig, dat het versterkte leertraject van sommige leerlingen expliciet wordt opgevolgd.
- De contacten met heel wat oud-leerlingen gekoppeld aan info over de aansluiting met het hoger onderwijs is waardevol en leidt in een aantal gevallen tot bijsturing/verfijning van het onderwijsleerproces.
- Inzake de leerbegeleiding blijkt uit gevolgde lessen een gemotiveerde leerlingengroep. Ook de coaching bij het creatief musiceren is verdienstelijk. De organisatie van de musiceermomenten (zie verder: muzieklokaal) kan beter.
- Er zijn voldoende inspanningen geleverd met het oog op professionalisering via het volgen van diverse workshops en masterclasses. Uit gesprek en nazicht blijkt dat een ruim aantal aspecten daarvan binnen het muziekonderwijs geïmplementeerd worden. Voorts zijn er heel wat stimuli vanuit de dynamiek van de vakoverstijgende werkgroep waaraan het muziekonderwijs volwaardig participeert.
- De schoolleiding ondersteunt de leerbegeleiding door uitdrukkelijk te kiezen voor kleine lesgroepen. Het programmeren van de drie lestijden als één blok beperkt de noodzakelijke kwantiteit van de muzikale 'injecties'.
- De lesnotities zijn veelal te beknopt (bijvoorbeeld binnen koorzang) en soms onvoldoende zorgvuldig bijgehouden. Het nazicht van de leerlingennotities kan verscherpt worden.
- Het is nodig om alle muzieknotatie/lesbladen aan te maken met behulp van een softwarepakket voor muzieknotatie.
- Het muzieklokaal kan sterker uitnodigend worden voor het verstrekken van kunstzinnig onderwijs. De stoelen zijn niet optimaal voor de ergonomie van de musici.
- Het lokaal leent zich vooral akoestisch niet om gelijktijdig met twee groepen te werken. Voorzien in degelijke apparatuur voor geluidsopname zou heel wat mogelijkheden bieden voor leerondersteuning vanuit kritische beluisteren, analyseren en remediëren.
- De opgegeven taken en opdrachten zijn duidelijk en worden behoorlijk gecommuniceerd. De permanente evaluatie van de muziekpraxis zorgt voor een goede spanningsboog binnen het verstrekte muziekonderwijs.
- De correcte benaming van het vak, nl. 'Algemene muziekleer' wordt niet consequent doorgevoerd. De vakcommentaar op de rapporten is goed.
- Uit gesprekken, lesobservaties en lectuur van documenten blijkt dat het muziekonderwijs een waardevol ankerpunt vormt binnen de studierichting Woordkunst-drama en klank en kleur geeft aan de specificiteit van deze studierichting.

3.2 TV Bedrijfseconomie in de derde graad in Handel tso

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen zijn grotendeels gerealiseerd. Er zijn weinig hiaten. Wel worden de leerinhouden soms te weinig verkend en ingeoefend. Allerhande activiteiten – vaak georganiseerd door de vakgroep zelf, maar ook door anderen – zorgen voor heel wat lesuitval, waardoor er op jaarbasis minder effectieve lessen zijn dan het

minimum waar het leerplan van uitgaat. Zonder het waardevolle karakter van deze activiteiten in twijfel te trekken, is er toch de vaststelling dat zij door hun frequent karakter een te groot beslag leggen op de beschikbare lestijden en daardoor een diepgaande verwerking van leerinhouden enigszins hypothekeren.

- De evaluatie vertoont nogal wat gebreken. Door het ontbreken van een vooraf aangebrachte puntenverdeling zijn de proefwerken onvoldoende transparant. Bij de vraagstelling wordt uitgegaan van het leerboek. Daardoor komen in de proefwerken soms vragen voor die niet beantwoorden aan een leerplandoelstelling. Verhoudingsgewijs zijn de vragen veel meer kennis- dan toepassingsgericht. Bij de kennisvragen ligt het accent veelal op de zuivere reproductie van gememoriseerde kennis. Soms worden ook minder belangrijke details en feitenkennis in de vraagstelling betrokken. In enkele gevallen is de vraagstelling weinig eenduidig ("bespreek") of is er een grote kans om het antwoord te vinden door te gokken ("waar of vals"). In het eindproefwerk van het tweede leerjaar wordt de leerlingen gevraagd manueel boekhoudverrichtingen uit te voeren, hoewel zij in overeenstemming met het leerplan hiervoor tijdens de lessen gebruik hebben gemaakt van een professioneel boekhoudpakket. Bij de meeste proefwerken is de puntenverdeling niet steeds in overeenstemming met de tijd die er nodig was om de bevraagde leerplandoelstellingen te realiseren. Kortom: hoewel alle leerstofonderdelen bevraagd worden, is de evaluatie nog te weinig valide. De meeste van de hiervoor geformuleerde opmerkingen gelden ook voor de overhoringen. Wel is er in tegenstelling tot de proefwerken een vorm van permanente evaluatie waarbij boekhoudkundige vaardigheden getest worden door middel van een professioneel boekhoudpakket. Positief is ook dat voor het leerstofonderdeel boekhouden de attitudes mee in kaart worden gebracht. In de loop van het schooljaar worden ook verschillende taken opgegeven.
- Nieuwkomers die de noodzakelijke voorkennis ontberen, worden verplicht een inhaalcursus te volgen. Het resultaat van de daarbij aansluitende toetsen wordt verrekend in het dagelijks werk voor bedrijfseconomie, waardoor dit voor de betrokken leerlingen een enigszins vertekend beeld oplevert van de mate waarin zij de leerplandoelstellingen beheersen. Er is een grote bereidheid om leerlingen die een bepaald leerstofonderdeel niet goed begrepen hebben tijdens de middag of na de schooluren bij te werken. Leerlingen die ondanks hun inspanningen toch niet slagen, worden bijgestaan in het maken van samenvattingen. Tijdens de lessen worden gevarieerde werkvormen gebruikt: onderwijsleergesprek, doceervorm en zelfstandig werk wisselen elkaar af. De leerlingen werken taakgericht. Wel is er nog te weinig aandacht voor het ontwikkelen van een betekenisgerichte leerstijl bij de leerlingen. Nieuwe begrippen worden nog te weinig gerelateerd aan eerder verworven kennis. Bij kennisoverdracht wordt frequent gebruikgemaakt van een elektronisch presentatiepakket. Aan de door het leerplan opgelegde minimale materiële vereisten is voldaan.
- De vakwerkgroep vergadert meestal informeel. Er wordt intensief samengewerkt. Dit komt o.a. tot uiting in het samen opstellen van evaluatievragen, in het gezamenlijk uitwerken van een door de leerlingen aan te leggen persmap en in het organiseren van een ruime waaier van motiverende activiteiten, die zowel binnen als buiten de school hun beslag krijgen. Ook is er al een cultuur van intervisie en zijn er contacten met collega's van andere scholen. Er wordt intens nascholing gevolgd. Dit alles wijst op een sterke betrokkenheid en engagement ten aanzien van de onderwijstaak.

3.3 Latijn in de tweede graad in Latijn en in de derde graad in Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde aso

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie voldoet, maar in de tweede graad, vooral in II,1, ligt de nadruk te veel op de leerplancomponent taal, ten nadele van lectuur. In de derde graad voldoen de opdrachten voor de realisatie van de specifieke eindtermen m.b.t.

onderzoekscompetentie niet volledig. De vakgroep is zich hiervan bewust en plant de nodige bijstellingen.

- In de tweede graad wordt, in voortzetting van de eerste graad, een zeer strak grammaticaal kader gehanteerd. Terwijl deze schema's opgesteld zijn ter ondersteuning van taalzwakke leerlingen, dreigen ze in een aantal gevallen door het sterke theoretische karakter ervan hun doel te missen. De grammaticarepetitie en het verwerken, inoefenen en evalueren van grammaticale items gebeuren hoofdzakelijk buiten zins- en tekstverband, zodat hier kansen worden gemist voor een functioneel en in lectuur ingebed taalonderwijs.
- Door de centrale plaats van grammatica komt lectuur, vooral in II,1, enigszins in het gedrang. Positief is dat de vakgroep van bij de aanvang van de tweede graad een bewuste keuze voor lectuur van authentieke teksten maakt. De grammaticaal-analytische lectuurmethode wordt vanuit de eerste graad doorgetrokken en consequent gehanteerd. Ook hier wordt lesmateriaal gebruikt dat tekstmarkeringen mogelijk maakt. In II,2 volgt men de leerplanlectuur. Leerlingen lezen grotendeels zelfstandig, meestal in groepswerk, met ondersteuning van de leraar. Enerzijds hypothekeert deze werkwijze enigszins het tempo en de hoeveelheid lectuur. Anderzijds blijken heel wat leerlingen voldoende leesvaardig. De teksten worden degelijk gesitueerd, ingeleid en besproken.
- In de derde graad wordt de werkwijze van het begeleid zelfstandig lezen tijdens de lessen voortgezet. Daarnaast verwerken de leerlingen in een aantal langlopende taken grote hoeveelheden lectuur volledig zelfstandig. De tekstkeuze verloopt grotendeels conform het leerplan. De tekstselectie voor het historiografische aspect verdient evenwel een gedeeltelijke bijsturing. Ook hier worden de teksten goed gesitueerd, ingeleid en besproken, met aandacht voor actualisering en receptie.
- M.b.t. de realisatie van de specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie voldoen de opdrachten in de tweede graad. Ze zijn in een aantal gevallen gericht op de bespreking van een gelezen tekst vanuit een andere invalshoek. In de derde graad worden de opdrachten en het werkmateriaal globaal genomen te sterk afgebakend. Zo beantwoordt zelfstandige lectuur, zonder verdere onderzoeksopdracht, onvoldoende aan de voorwaarden voor leren onderzoeken. In andere gevallen bewijst het niveau van een aantal werken over een filosofisch onderwerp dat leerlingen de informatie kunnen verwerken en op een volwassen manier een persoonlijk standpunt kunnen innemen en verwoorden.
- De leerbegeleiding gebeurt met veel zorg. In de tweede graad zijn er op geregelde momenten inhaallessen, die voor leerlingen die daaraan nood hebben verplicht worden gemaakt. Tijdens de lessen zijn de leerlingen over het algemeen actief, geconcentreerd en betrokken. Uit commentaren op toetsen en mondelinge proefwerken blijkt evenwel dat bij een aantal leerlingen het studeren niet altijd even grondig en met motivatie gebeurt.
- De evaluatie dagelijks werk bestaat uit een aantal kleine repetitietoetsen over grammatica en vocabularium die meestal buiten tekst- en betekeniscontext worden bevestigd. Er is een geregelde evaluatie van het zelfstandig en groepswerk tijdens de lessen, waarbij de procesmatige beoordeling van motivatie, attitude en vorderingen in kaart wordt gebracht. In de lectuurtoetsen komen realia, vertaling en tekstbegrip, stilistiek en persoonlijke standpunten goed aan bod. De proefwerken zijn meestal mondeling. De neerslag van de leerlingenantwoorden en de commentaar kunnen grondiger worden verwerkt. De lectuuropdracht uit de langlopende taken vervangen in de derde graad het proefwerk over leesvaardigheid.

3.4 Nederlands in de tweede en derde graad in Woordkunst-drama kso

Voldoet in de tweede graad

Voldoet niet in de derde graad

Motivering

- In de tweede graad sluit de realisatie voldoende aan bij de uitgangspunten van het leerplan. In de derde graad worden sterke literaire accenten gelegd. Daardoor worden de verschillende tekstsoorten, aangereikt in de vakgebonden eindtermen en het leerplan, onvoldoende geëxploreerd en worden niet alle eindtermen en leerplandoelstellingen gerealiseerd. De planningen zijn noch in de tweede, noch in de derde graad op elkaar afgestemd. Het onderwijsproces wordt niet gekaderd binnen een concreet tijdpad.
- In de tweede graad voldoet het vaardigheidsonderwijs. De bewuste koppeling van luisteren en spreken/gesprekken voeren, zoals vooropgesteld in het leerplan, komt echter weinig expliciet aan bod in het onderwijs- en leerproces. Luisterstrategieën worden niet systematisch ontwikkeld en luistervaardigheid wordt te weinig activerend opgevat. De spreekopdrachten zijn vaak nog beperkt tot klassieke boekvoorstellingen en spreekbeurten, zodat de gespreksvaardigheid niet doelgericht wordt getraind.
- Er is aandacht voor de ontwikkeling van strategieën bij de verwerving van de lees- en schrijfvaardigheid. Voor de ontwikkeling van leesvaardigheid komen verschillende tekstsoorten aan bod, weliswaar vaak gesitueerd in de literaire sfeer. Schrijfvaardigheid wordt voldoende geoefend, met aandacht zowel voor creatief als voor zakelijk schrijven.
- De leerplancomponenten literatuur en taalbeschouwing worden voldoende gerealiseerd. Voor de realisatie van taalbeschouwing wordt niet principieel uitgegaan van reflecties op de taalhandelingen van de leerlingen zelf. Daardoor werkt taalbeschouwing weinig ondersteunend ten aanzien van de vaardigheidsverwerving.
- In de derde graad worden de te verwerven vaardigheden en competenties niet systematisch als uitgangspunt van de realisatie genomen. Bovendien zijn er sterke leraar- en klassengebonden verschillen. De ontwikkeling van leesvaardigheid staat prominent voorop, meestal vanuit de literaire of bredere artistieke invalshoek. Ook schrijfoefeningen zijn vaak gesitueerd binnen de literaire context. Leraargebonden worden luisteren en spreken/gesprekken voeren onvoldoende geëxpliciteerd in het onderwijs- en leerproces. Algemeen komen tekstsoorten zoals instructies, klachten, bezwaren, sollicitatiegesprekken en sollicitatiebrieven te weinig of niet aan bod. Communicatieve activiteiten en taaltaken die daarmee samenhangen, zijn ondervertegenwoordigd, rekening houdend met de relevantie ervan in onze huidige samenleving.
- Wat de leerplancomponent literatuur betreft, wordt nog veel belang gehecht aan kennis van leerinhouden en theoretische of historische overzichten. Het inductieve leerplanprincipe - door spreken over de leesbeleving tot inzicht in literaire begrippen komen - wordt niet systematisch gevolgd.
- Binnen de leerplancomponent taalbeschouwing verwerven de leerlingen inzicht in het taalsysteem. Hun taalgebruik vormt daarbij echter niet altijd het uitgangspunt.
- In beide graden wordt het leerproces materieel voldoende ondersteund. Leraren en leerlingen kunnen gebruikmaken van de ICT-middelen in het open leercentrum.
- Een variatie van werkvormen wordt toegepast en de OVUR²-procedure heeft ingang gevonden. Binnen de derde graad sluit het onderwijsleergesprek niet aan bij het concept van het competentieleren.

² OVUR: een wetenschappelijk stappenplan voor (zelfstandig) werken: oriënteren, voorbereiden, uitvoeren en reflecteren.

- De leerlingenagenda's in beide graden geven te weinig indicaties over de gerichte opbouw van vaardigheden en competenties. Ze vermelden vooral leerinhouden en worden weinig of niet nagekeken op taalfouten.
- In de tweede graad is de evaluatie algemeen voldoende valide, maar weinig representatief voor de luistervaardigheid. De summatieve toetsing van taalbeschouwing beantwoordt niet aan het leerplanvoorschrift dat functionele kennis in geïntegreerd verband moet worden geëvalueerd. In de derde graad peilt de evaluatie onvoldoende naar de beheersing van vaardigheden en competenties binnen het gamma van tekstsoorten dat wordt aangegeven in de eindtermen en het leerplan. Vormen van zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie op leerlingenniveau worden nog niet algemeen toegepast in de context van het competentieleren.

3.5 PV Mode (interieur, mode, presentatietechnieken), TV Mode (mode, verkoopkunde) in de tweede graad Moderealisatie en –presentatie bso

Voldoet niet

Motivering

- De doorgelichte vakken behoren tot het specifiek gedeelte van de studierichting. De leerplandoelstellingen van de vakken presentatietechnieken en verkoopkunde worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerplanrealisatie van de vakken mode en interieur voldoet.
- De leerplanrealisatie in verkoopkunde wordt ernstig belemmerd door het ontbreken van een goed uitgerust vaklokaal. Er is geen vaklokaal dat de sfeer van een winkel uitstraalt zoals het leerplan voorschrijft. Daardoor worden de leerinhouden vooral theoretisch benaderd. De leerplandoelstellingen worden met onvoldoende diepgang (bv. branchedifferentiatie kleding en woningtextiel) of niet behandeld (bv. leerplandoelstellingen 16, 17, 18, 19 en 20). Uit de klasbezoeken en het cursusmateriaal blijkt dit schooljaar in II,1 een veelbelovende kentering.
- Het gebrek aan de minimale materiële vereisten (bv. verplaatsbare prikboarden, panelen, nietpistool) hypothekeert ook de leerplanrealisatie van het vak presentatietechnieken. De leerlingen krijgen onvoldoende kansen om presentatietechnieken aan te leren en toe te passen binnen de school. Dit leidt tot een sterke theoretische invulling van de leerinhouden en een beperkte leerplangerichtheid (bv. leerplanonderdelen: presenteren, winkelinterieur en winkelerieur). Het etalagemateriaal moet steeds verhuisd worden en het voorstellen van de leerlingenresultaten aan een ruimer publiek is gering. De gerealiseerde werkstukken in mode en interieur worden nog niet aangewend om te leren presenteren.
- De leerplandoelstellingen van het vak interieur worden in voldoende mate gerealiseerd. De creatieve interieurwerkstukken worden zorgvuldig gekozen en bieden voldoende variatie om de aangeleerde vaardigheden kwaliteitsvol toe te passen.
- De leerplanrealisatie van het vak mode is behoorlijk. Het afwerkingsniveau en de moeilijkheidsgraad van de gerealiseerde werkstukken is goed. Er worden voldoende kledingstukken uitgewerkt en het leerplanconcept wordt correct geïnterpreteerd. In II,1 wordt het leerproces degelijk ondersteund met goed gestructureerd en leerlingvriendelijk cursusmateriaal.
- De vakgroep vergadert regelmatig en bespreekt hoofdzakelijk praktische items. Inhoudelijke thema's zoals het bewaken van de leerplanrealisatie, de evaluatie en de jaarplanning komen nog niet aan bod. De leraren zijn vakbekwaam en enkelen volgen zeer regelmatig vakgebonden nascholing.
- Over het algemeen wordt het leerproces goed ondersteund door geactualiseerd cursusmateriaal. Het vaklokaal voor mode is goed uitgerust en er heerst een aangenaam leerklimaat.
- Voor de vakken presentatietechnieken en verkoopkunde is de evaluatie nog onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen. Er wordt vooral gepeild naar de reproductie van kennis. De evaluatie van de leerinhouden van mode en interieur wordt

voldoende gelinkt aan de leerplandoelen. Vooral in II,1 moderealisatie is de productevaluatie degelijk uitgewerkt met transparante kwaliteitscriteria. De evaluatie van mode kan in II, 2 onvoldoende aangetoond worden. Het proces en de vakgebonden attitudes worden nog niet expliciet beoordeeld.

3.6 AV/KV/TV Mode (modetekenen), PV Mode (accessoires, etalage, interieur, moderealisatie, retouches), TV Mode (moderealisatie, verkoopkunde en artikelenkennis) en Stages mode/verkoop in de derde graad Moderealisatie en –verkoop bso

Voldoet niet

Motivering

- De doorgelichte vakken behoren tot het specifiek gedeelte van de studierichting. De leerplandoelstellingen van de vakken etalage, stages mode/verkoop, verkoopkunde en artikelenkennis worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerplandoelstellingen van de vakken accessoires, interieur, modetekenen, moderealisatie en retouches worden in voldoende mate gerealiseerd.
- De leerplanrealisatie van het vak etalage voldoet niet. Bij gebrek aan de minimale materiële uitrusting (onder meer voldoende plaats om ruimtelijk te werken, verplaatsbare prikborden en panelen, vast projectievlak) krijgen de leerlingen onvoldoende mogelijkheden om de vaardigheden aan te leren en toe te passen. Tot einde vorig schooljaar waren er onvoldoende beschikbare etalagekasten. Uit het fotomateriaal van de gerealiseerde oefeningen blijkt dat slechts een beperkt aantal etaleeroefeningen werd uitgewerkt. Dit schooljaar werd bijkomende etaleerruimte gecreëerd en het aantal oefenmomenten opgetrokken. De ruimte in het leslokaal is echter te krap om, in verhouding tot de grootte van de klasgroep, creatief te werken en etaleermaterialen op te bergen.
- De leerplandoelstellingen van het vak verkoopkunde en artikelenkennis worden niet in voldoende mate gerealiseerd. Door het ontbreken van een vaklokaal dat de sfeer van een winkel uitstraalt (zoals het leerplan voorschrijft), worden de leerinhouden enkel theoretisch benaderd. Andere leerinhouden worden niet aangeboden (bv. leerplandoelen 15 tot 21 en leerplanonderdelen kassa, visual merchandising en reglementeringen). Het werkplekleren vormt een meerwaarde, maar uit de verslagen blijkt dat ook hier weinig leerplandoelstellingen worden bereikt.
- De stages mode/verkoop worden in blok (twee maal twee weken) georganiseerd. De stageovereenkomsten bevatten (uitgezonderd de vermelding van de stagedagen) de noodzakelijke items, maar worden onnauwkeurig ingevuld (bv. er ontbreken gegevens zoals de naam van het stagebedrijf, de stageperiode, de werkpostfiches, ... en handtekeningen). De stageactiviteitenlijsten en de evaluaties zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen en de mogelijkheden van het bedrijf en de stagiair. Voor de beoordeling hanteert men een beoordelingsschaal met zes niveaus. De verrekening naar de schooleigen beoordelingsschaal met vijf niveaus is onduidelijk.
- De leerplandoelstellingen van het vak accessoires worden in voldoende mate gerealiseerd. De uitgevoerde realisaties getuigen van een bijzonder originele invulling en bieden voldoende mogelijkheden om diverse technieken te verwerken.
- De leerplandoelstellingen van het vak interieur worden in voldoende mate gerealiseerd. De werkstukken worden zorgvuldig gekozen en getuigen van een creatieve aanpak met behoorlijke resultaten.
- De leerinhouden van het vak modetekenen worden voldoende afgestemd op de leerplandoelen. De opdrachten zijn doelgericht samengesteld en de resultaten keurig. De ondersteunende rol van de opdrachten voor de modevakken is meestal duidelijk.
- De leerplandoelstellingen in het vak moderealisatie worden behoorlijk gerealiseerd. Er worden voldoende werkstukken uitgewerkt. De moeilijkheidsgraad en het afwerkingsniveau voldoen (bv. tailleur en mantel). De cursus is degelijk opgebouwd.

- In de lessen retouches worden een aantal retouchetechnieken behandeld. Sommige technieken worden aangeleerd in deelstukstudies. De klantgerichtheid en de realistische oefenmomenten zijn nog beperkt. Er is vooral aandacht voor aanpassingen naar lengte- en breedtematen en herstellotechnieken. Aanpastechnieken naar lichaamsconformatie komen weinig aan bod.
- Over het algemeen wordt het leerproces goed ondersteund. Het vaklokaal voor mode is aangenaam ingericht en goed uitgerust. Het gedeeld gebruik van het lokaal (twee klasgroepen) hindert soms een optimaal lesverloop.
- De vakgroep vergadert regelmatig en bespreekt hoofdzakelijk praktische items. Onderwerpen zoals bv. het bewaken van de leerplanrealisatie, de evaluatiepraktijk en de jaarplanning krijgen nog geen aandacht. De meeste leraren volgden in de laatste jaren regelmatig vakgebonden nascholing. De leraren werden geïnformeerd over de initiatieven van het talenbeleid, maar op vakniveau werden er nog geen acties geïnitieerd.
- Alle vakken worden permanent geëvalueerd. Voor moderealisatie zijn de evaluatiecriteria voor de productevaluatie duidelijk. De evaluatie is nog niet steeds afgestemd op de leerplandoelen. De verhoudingen tussen kennis en vaardigheden zijn niet bepaald en dit leidt in een aantal vakken tot een sterke cognitieve bevraging (vb. verkoopkunde en artikelenkennis). Vakgebonden attitudes worden nog niet beoordeeld. De leerlingen worden sporadisch gestimuleerd tot zelfevaluatie.
- De geïntegreerde proef (GIP) is voldoende geënt op het profiel van de opleiding, maar van een vakoverschrijdende eindproef is nog geen sprake. De proef bestaat uit een ruime verzameling van opdrachten voor de verschillende modevakken. Enkele opdrachten zijn echter niet te linken aan leerplandoelstellingen (bv. kostuumgeschiedenis). De algemene vakken zijn niet expliciet betrokken (bv. Frans en pav). De GIP-bundel is goed uitgewerkt en biedt mogelijkheden tot een degelijke evaluatie. De verhouding tussen product- en procesevaluatie is bepaald (30% product/70%proces). Ongeveer 30% van de procesevaluatie bestaat uit de beoordeling van attitudes en de eigenlijke procesevaluatie is vaag. Er is geen logboek dat de leervorderingen in kaart brengt. De beoordeling van de vakopdrachten wordt met commentaren gecommuniceerd via het GIP-rapport.

3.7 PV Mode (moderealisatie/retouche), TV Mode (commerciële vorming/visual merchandising, moderealisatie/retouche) en Stages mode/verkoop in het derde leerjaar van de derde graad Mode-verkoop bso

Voldoet niet

Motivering

- De leerplandoelstellingen van de vakken: commerciële vorming/visual merchandising en stages kleding-verkoop/retouche worden niet in voldoende mate gerealiseerd. In het vak moderealisatie/retouche worden de leerplandoelstellingen in voldoende mate gerealiseerd.
- In de lessen commerciële vorming/visual merchandising worden de leerinhouden onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. Het leerplan (zie de formulering van de leerplandoelstellingen) vraagt een praktische invulling op basis van doe-activiteiten om de taken van een winkelverantwoordelijke aan te leren. Het ontbreken van de minimale materiële vereisten (zoals een lokaal dat de sfeer van een winkel oproept met rekken, schappen, toonbank, paskamer, kassacomputer, ...) maken het onmogelijk om een aantal vaardigheden aan te leren en in te oefenen (bv. de leerplanonderdelen voorraadbeheer, visual merchandising en kassa). Lovenswaardig is het gebruik van actuele krantenartikelen om de ontwikkelingen in de sector op te volgen.
- De stages kleding-verkoop en retouche (één week) worden in blok georganiseerd. De stageovereenkomsten bevatten (uitgezonderd de vermelding van de stagedagen) de

noodzakelijke items, maar worden onnauwkeurig ingevuld (bv. er ontbreken gegevens zoals de naam van het stagebedrijf, de stageperiode, de werkpostfiches, ... en handtekeningen). De stageactiviteitenlijsten en de evaluaties zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen en de mogelijkheden van het bedrijf en de stagiair. Voor de beoordeling van de stages mode-verkoop hanteert men een beoordelingsschaal met zes niveaus. De retouchestage wordt aan de hand van een beoordelingsschaal met vier niveaus geëvalueerd. De verrekening naar het schooleigen evaluatiesysteem met vijf beoordelingsniveaus is onduidelijk.

- In de lessen moderealisatie/retouche krijgen de leerlingen de kans nieuwe vaardigheden aan te leren en gekende technieken toe te passen in de uitwerking van heren- en feestkleding. Dit komt tot uiting in een aantal kwaliteitsvol afgewerkte werkstukken met een behoorlijke moeilijkheidsgraad. Qua retouches worden nog te weinig complexe retouchetechnieken aangeboden en is de klantgerichtheid beperkt. De school maakt gebruik van het gratis opleidingsaanbod van de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling).
- Het leerproces wordt goed ondersteund door degelijk cursusmateriaal. Het vaklokaal voor mode is degelijk uitgerust en aangenaam ingericht. Het gedeeld gebruik van het lokaal (twee klasgroepen) hindert soms een optimaal lesverloop.
- De vakgroep vergadert regelmatig en bespreekt hoofdzakelijk praktische items. Onderwerpen zoals bv. het bewaken van de leerplanrealisatie, de evaluatiepraktijk en de jaarplanning krijgen nog geen aandacht. De leraren volgen regelmatig nascholing. Over de initiatieven in verband met talenbeleid zijn ze geïnformeerd, weliswaar zonder concreet gevolg.
- Alle vakken worden permanent geëvalueerd. Voor moderealisatie zijn de evaluatiecriteria voor de productevaluatie duidelijk. Over het algemeen is de evaluatie nog onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen. De verhoudingen tussen kennis en vaardigheden zijn niet bepaald en de vakgebonden attitudes worden nog niet beoordeeld. De leerlingen worden sporadisch gestimuleerd tot zelfevaluatie.
- De geïntegreerde proef (GIP) is voldoende geënt op het profiel van de opleiding, maar van een vakoverschrijdende eindproef is nog geen sprake. De proef bestaat uit een ruime verzameling van opdrachten voor de verschillende modevakken. Enkele opdrachten zijn echter niet te linken aan leerplandoelstellingen (bv. kostuumgeschiedenis). De algemene vakken zijn niet expliciet betrokken (bv. pav). De GIP-bundel is goed uitgewerkt en biedt mogelijkheden tot een degelijke evaluatie. De verhouding tussen product- en procesevaluatie is bepaald (30% product/70% proces). Ongeveer 30% van de procesevaluatie bestaat uit de beoordeling van attitudes en de eigenlijke procesevaluatie is vaag. De beoordeling van de vakopdrachten wordt met commentaren gecommuniceerd via het GIP-rapport.

3.8 Wiskunde in de derde graad in Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde, Moderne talen-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde aso

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen hebben betrekking op op de basisvorming en het specifiek gedeelte van bovenvermelde studierichtingen.
- De eindtermen en de leerplandoelstellingen van het graadleerplan (D/2004/0279/019) in de basisvorming en in het specifiek gedeelte worden in voldoende mate gerealiseerd. Het leerplan is voor alle leraren de richtlijn in hun didactisch handelen en de realisatie ervan een dagelijkse zorg die in de vakgroep op een professionele en collegiale manier ter harte wordt genomen. Vele informele contacten resulteren in een gemeenschappelijke en dynamische benadering van de leerplanrealisatie. De gezamenlijke planningsdocumenten betrachten een evenwichtige behandeling van alle opgelegde onderwerpen. Ze verwijzen naar de inhoudelijke leerplandoelstellingen,

maar de leerplandoelstellingen vaardigheden en attitudes worden niet gelinkt aan de leerinhouden en de verantwoording van de keuzeonderwerpen ontbreekt.

- De eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie krijgen voldoende aandacht. Vorig schooljaar werkte de school hiervoor met een degelijk stappenplan en een procesevaluatie. Voor het huidige schooljaar heeft men ook in beperktere onderzoeksopdrachten voorzien in het eerste leerjaar van de graad, zodat een geleidelijke opbouw ontstaat. Er moet wel goed over gewaakt worden dat de leerlingen een voldoende grote inbreng hebben bij de formulering van de onderzoeksvraag en bij het verzamelen van de informatie.
- De evaluatie peilt afdoende naar de vorderingen van de leerlingen. Ze wordt hoofdzakelijk gebruikt voor resultaatsbeoordeling. Niet altijd geeft ze voldoende aanleiding tot diagnose of bijsturing van het onderwijsleerproces. Toch besteden de leraren voldoende aandacht aan individuele begeleiding van leerlingen. Ook al wordt in het onderwijsproces aandacht besteed aan de wiskundige vaardigheden en attitudes, toch blijven deze, op de procesevaluatie bij de onderzoekscompetentie na, onvoldoende betrokken in de evaluatie.
- De resultaten van de leerlingen zijn in het eerste leerjaar veeleer zwak met een relatief groot aantal leerlingen dat niet slaagt. Dit wordt verklaard door de instroom van een aantal leerlingen dat tegen de adviezen in toch kiest voor deze studierichtingen. In het tweede leerjaar zijn de resultaten goed. Ook de resultaten vervolgonderwijs tonen aan dat de leerlingen een behoorlijk peil bereiken.
- De vakgroepwerking is degelijk binnen de school, maar verticale leerlijnen met de middenschool zijn veeleer beperkt. De aparte vestigingsplaats van de derde graad vereenvoudigt dit overleg niet.
- De materiële uitrusting om de doelstellingen te realiseren is minimaal. In de klaslokalen blijft die uitrusting beperkt tot bord en krijt ook al schrijft het leerplan voor dat de leraren vlot moeten kunnen beschikken over een overheadprojector en ICT-hulpmiddelen voor demonstratie. De suggestie van het leerplan om een werkblok met computers te voorzien in een wiskundeklas is niet weerhouden. De algemene eindterm in verband met ICT (ET 7: Bij het oplossen van wiskundige problemen functioneel gebruikmaken van ICT) en de ICT-verwachtingen in de leerplannen worden in voldoende mate gerealiseerd, vooral met het grafisch rekentoestel.
- De aandacht voor een algemeen verzorgd taalgebruik en instructietaal is goed.
- Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting werden een beperkt aantal vakgerichte en algemeen pedagogische nascholingen gevolgd. In het vorige schooljaar is er ook overleg geweest met de pedagogische begeleidingsdienst.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De school levert aanzienlijke inspanningen om leerbegeleiding aan te bieden op maat van de verschillende onderwijsvormen. Met ingang van het schooljaar 2011-12 is de

organisatie van de leerbegeleiding nog algemeen versterkt, als resultaat van reflectie en overleg tussen schoolleiding en leerlingenbegeleiders. Om de versterking te concretiseren, is onder meer een behoorlijk aantal extra uren voor leerbegeleiding ingericht.

- Zowel uit gesprekken als lectuur van documenten blijkt de verankering van de leerbegeleiding in de globale leerlingenbegeleiding. Deze intense koppeling blijkt ook uit de verslaglegging door het team van begeleiders dat via wekelijks overleg bespreekt, opvolgt, evalueert en bijstuurt. De schoolleiding participeert en stimuleert het begeleidersteam. Uit gesprekken blijkt dat deze aanmoediging en betrokkenheid bijdragen tot het welbevinden van het begeleidersteam. Het CLB is een belangrijke partner binnen de werking van de leerlingenbegeleiding.
- De schoolleiding ziet de leerbegeleiding niet als de exclusieve taak van het begeleidersteam, maar verwacht evenzeer een uitdrukkelijk engagement van zowel de klastitularis als de vakleraren. Concrete richtlijnen om de leerbegeleiding via het vakkenonderwijs en de vakgroep te onderzoeken en zo mogelijk te versterken, zijn echter nog maar beperkt ingebouwd.
- Algemeen wordt de leerbegeleiding uitgewerkt vanuit een geleidelijke groei naar verzelfstandiging. Daardoor verwacht men binnen de derde graad een uitdrukkelijker engagement van de individuele leerling, als stapsteen naar een bewustere inzet voor de leerbegeleiding.
- De leerbegeleiding binnen het bso focust vooral op het versterken van de vaardigheden. Er gaat veel energie naar het motiveren van leerlingen, vooral in de scharnierjaren van de tweede en derde graad. De leerondersteuning wordt ook geconcretiseerd via inhaallessen die door een ruime groep van leraren en veelal op vrijwillige basis worden gegeven. Er gaat heel wat tijd naar het uitstippelen van een interessant en haalbaar studieparcours voor de individuele leerling. Daarbij wordt onder meer ook geïnvesteerd in huisbezoeken, contacten met tolken, snuffelstages. Indien nodig wordt ook gezocht naar een vervolg via de leertijd of het deeltijds leren.
- De leerbegeleiding wordt ook mee versterkt vanuit de GON-begeleiding.
- Binnen het aso, kso en tso wordt leerbegeleiding voor de tweede graad aangeboden via individuele en groepsgerichte training. De mogelijkheden vanuit dit mentoraat worden bij de start van het schooljaar aan de leerlingen goed voorgesteld. Vooral van de talrijke interventies voor individuele training is er een zorgvuldige registratie in het digitaal leerlingvolgsysteem.
- De verschillende sessies over studiebegeleiding in de tweede graad zijn adequaat uitgewerkt en stellen een concreet en realistisch parcours voor om leerlingen sterker te maken in studiemethode met aandacht voor onder meer plannen, samenvatten, mind mapping en talrijke facetten ter ondersteuning bij evaluaties.
- Voor de tweede graad aso, kso en tso worden ook organieke inhaallessen ingericht voor Frans, wetenschappen en wiskunde.
- Vanuit het mentoraat worden ook suggesties aangeboden voor leerlingen die in de klas willen oefenen om beter te leren leren. Het verdient aanbeveling om het toezicht op het daadwerkelijk inzetten van dit interessante materiaal op te drijven.
- De leerbegeleiding binnen de derde graad focust sterk op het motiveren en stimuleren van leerlingen. De leerbegeleiding investeert veel in de ruime groep van nieuwe leerlingen.
- De studiebegeleiding in de derde graad schenkt veel aandacht aan groei in structureren en plannen en gaat de responsabilisering van de leerlingen daarbij niet uit de weg. De begeleiders investeren ook aanzienlijk in de communicatie met de ouders. De mogelijkheden die voor leerbegeleiding worden aangeboden, worden op verschillende plaatsen in de school duidelijke geafficheerd.
- De geregistreeerde informatie over leerbegeleiding heeft een vaste plaats binnen de begeleidende klassenraden.

- Met ingang van het schooljaar 2011-12 wil de school de leerondersteuning verder ondersteunen en inspireren door het uitbouwen van een leermotivatiproject. Het geheel wil vanuit screenen en analyseren een duidelijk kader aanreiken met heldere criteria inzake leermotivatie en leerondersteuning. Uit gesprekken blijkt de dynamiek binnen deze aanvangsfase en het project wil onder meer resulteren in het verder verstevigen van de rol van de klastitularis. De school wil het project voldoende tussentijds evalueren.
- De school beschikt over heel wat expertise inzake omgang met leerstoornissen. Er is daarover ook heel wat samenwerking met de middenschool. Gesprekken met de individuele leerling en duidelijke info voor de klastitularis vormen belangrijke hoekstenen binnen de specifieke ondersteuning voor leerstoornissen.
- Gesprekken en lectuur laten horen en zien dat het team van leerbegeleiders doordacht is samengesteld en de opdracht uitvoert met engagement en echte betrokkenheid.
- Tot slot blijkt dat zowel de leerlingenbegeleiders als heel wat individuele leraren zich gedurende de laatste schooljaren professioneel hebben bijgeschoold binnen heel wat domeinen van de leerbegeleiding. De schoolleiding investeert hiervoor aanzienlijk, zowel financieel als op het vlak van aanmoediging en appreciatie.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid.

Motivering

- De evaluatiepraktijk wordt ondersteund vanuit een schooleigen visie en afsprakenkaders. Sinds enkele jaren is een werkgroep evaluatie actief die signalen vanuit het lerarenteam aangrijpt om het beleid en de afsprakenkaders te verfijnen. De vuistregels zijn duidelijk, maar de beleidsmatige aansturing en opvolging van de implementatie is nog een werkpunt.
- De school hanteert een alternatief evaluatiesysteem en beoordeelt de studieresultaten van de gespreide evaluatie en proefwerken door middel van een letter (A-E). De frequentie van de proefwerkreeksen varieert naargelang de graad. De syntheseletter van de vijf gespreide evaluaties krijgt hetzelfde gewicht als een proefwerkletter. De communicatie over het evaluatiesysteem in het schoolreglement en het vademecum is echter onvoldoende transparant (bv. de verdeelsleutel dagelijks werk en proefwerken).
- De afsprakenkaders omvatten richtlijnen over de verhoudingen dagelijks werk-proefwerken, de beoordelingsschalen, de deliberatiecriteria, de communicatie en de vakcommentaren over de studieresultaten. Er zijn geen schoolbrede afspraken over bv. de verhoudingen tussen product- en procesevaluatie, kennis-vaardigheden-attitudes of de evaluatie van de stages en de geïntegreerde proef.
- De schoolleiding vertrouwt de uitwerking van de inhoudelijke aspecten van de evaluatie, zoals de afstemming op de leerplandoelstellingen, validiteit, betrouwbaarheid en transparantie, toe aan de vakgroepen. Ze gaat ervan uit dat de leraren zich baseren op de kaders en richtlijnen die vervat zijn in de eindtermen en de leerplannen. Het erkenningsonderzoek toont evenwel aan dat de reflex om de evaluatie af te toetsen aan de referentiekaders veeleer leraar- en vakgebonden is. De evaluatie in de doorgelichte vakken is niet altijd leerplangericht. Ze peilt in een aantal gevallen te veel naar kennis en nog onvoldoende naar vaardigheden en attitudes.
- Recentelijk onderzocht de school de realisatie van de onderzoekscompetentie in het aso. Uit deze analyse blijkt dat elke vakgroep op een eigen manier tracht te voorzien in een invulling en dat er nood is aan het ontwikkelen van een beleid op schoolniveau.
- In de tweede en derde graad bso worden de proefwerkperiodes ingevuld door goed doordachte, vakoverschrijdende themaweken. Naast de evaluatie van de producten worden drie algemene attitudes (werkhouding, belangstelling en sociale houding)

beoordeeld en gerapporteerd. Dit schooljaar wordt, op vraag van de vakgroep handel, het instrument in het tso uitgetest.

- De studiebekrachtiging verloopt volgens vastgelegde procedures die voldoen aan de regelgeving. Uitgestelde beslissingen worden uitzonderlijk toegekend. Vakantietaken hebben een remediërend karakter en over de resultaten wordt via een verslag gecommuniceerd in het eerste rapport.
- De motivering van de B- en C-attesten in de notulen en op de synthesesdocumenten is degelijk. De inhoudelijke onderbouwing is voorzien van vakcommentaren en de resultaten van de remediëringsacties. Een beperkte kennis over het volledige studieaanbod (noodzakelijke kennis en vaardigheden) leidt soms tot clausuleringen waarbij de school alle studierichtingen uitsluit die ze zelf aanbiedt.
- Het beleid heeft aandacht voor de effecten van de evaluatiepraktijk. De school neemt deel aan externe evaluatiesystemen (bv. olympiades, wedstrijden en peilingsproeven). Daarnaast verzamelt de school gegevens over onder meer leerprestaties, attestering, adviezen en de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. De analyses geven soms aanleiding tot het bijsturen van het onderwijsproces (bv. vakoverschrijdende projecten in Humane wetenschappen, onderzoek naar tegenvallende studieresultaten voor Frans). Op vakniveau zijn er in een aantal vakgroepen sporen van zelfreflectie en bijsturing.
- M.b.t. de leerlingenresultaten ligt het aantal A-attesten lager dan in vergelijkbare scholen en het aantal B- en C-attesten hoger. Dat is vooral het geval in de tweede graad in de studierichtingen Economie, Handel en Techniek-wetenschappen. De school wijt het voor een deel aan het niet opvolgen van adviezen uit de middenschool. In de derde graad scoort het tso het laagst. De resultaten van de oud-leerlingen sporen wel met die van oud-leerlingen uit vergelijkbare scholen. De leerlingen uit het kso doen het zelfs beter. Deze resultaten wijzen op de validiteit van de eindattestering in de derde graad.
- Dit schooljaar is de deskundigheidsbevordering op het vlak van alternatieve evaluatievormen als prioriteit in het nascholingsplan opgenomen.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De middenschool en de bovenbouw hebben zich t.a.v. de doorlichting niet als een pedagogische eenheid voorgesteld. Tussen de directies van beide scholen is er weliswaar nog wekelijks overleg, vooral over organisatorische aspecten, en het grootste deel van de leerlingen uit de middenschool stroomt door naar de bovenbouw. De bovenbouw wil evenwel vanuit het studieaanbod van de school eigen accenten in de schoolwerking, o.a. de leerlingenbegeleiding en vakgroepwerking, verder uitwerken.
- De directeur is sedert het schooljaar 2009-2010 aangesteld en tekent het pedagogisch beleid van de school uit. Voor het gemeenschappelijke financieel-logistieke beleid van de basisschool, de middenschool en de bovenbouw is een tweede directielid bevoegd. Bij het begin van het huidige schooljaar werd het directieteam versterkt door twee adjunct-directeuren. Zij zijn verantwoordelijk voor de vormgeving, de uitvoering en de opvolging van het schoolbeleid in respectievelijk de tweede en derde graad.
- Infrastructureel kampt de school met plaatsgebrek. Door het brede studieaanbod, dat in een aantal gevallen specifieke vaklokalen vraagt, kunnen niet alle lessen plaatsvinden in de vereiste ruimtes. Een nieuwbouwproject, waarvan de voltooiing gepland is in 2015, heeft de intentie tegemoet te komen aan de vaststellingen ter zake tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Het opvoedingsproject van de school steunt op twee grondopties, met name de zorg voor leerlingen en de vorming van leerlingen met een grote openheid t.o.v. een veranderende wereld. In deze context benadrukt de school de volledig gelijkwaardige benadering van alle onderwijsvormen. Inzake leerlingenbegeleiding werd de

zorgcoördinatie geherstructureerd en uitgebreid. In het teken van een open maatschappijvisie biedt de school een brede waaier van klas- en les overstijgende activiteiten. Momenteel wordt evenwel werk gemaakt om de talrijke initiatieven te stroomlijnen en de aanzienlijke lesuitval ten gevolge van de vele activiteiten terug te dringen.

- De schoolleiding tracht onder meer via werkgroepen de nood aan visie en afsprakenkaders te detecteren. Naar aanleiding van deze signalen werden de laatste jaren een aantal visieteksten ontwikkeld die echter nog een verdere implementatie in de schoolwerking verdienen. De school kent evenwel een mondige en kritische personeelsformatie. Het is dan ook een belangrijk aandachtspunt voor de schoolleiding binnen het volledige lerarenkorps, dat in de schooltraditie vanuit een autonome positie het schoolleven mee vorm gaf, een breed draagvlak te creëren – in overeenstemming met het kwaliteitsdecreet onderwijs – voor de uitvoering van het uitgewerkte schoolwerkplan.
- Inzake talenbeleid is er nog ruime groeimarge voor de algemene visieontwikkeling. De doelstellingen van het talenbeleid situeren zich nog op het niveau van een beginsituatieanalyse en zijn te weinig gekoppeld aan meetbare effecten. De schoolleiding biedt structurele ondersteuning, maar ze is er nog niet in geslaagd een breed draagvlak te creëren om doelgericht vorm te geven aan het talenbeleid op het uitvoeringsniveau. Voor de kwaliteitszorg moeten de eerste stappen nog worden gezet. Er zijn nog geen instrumenten voorhanden om de behoeften inzake taalvaardigheid Nederlands in kaart te brengen. Op leerkrachtniveau staat het taalgerichte vakonderwijs nog aan het begin van een ontwikkelingsproces.
- De officiële participatieorganen functioneren conform de regelgeving. De ondernemingsraad keurt de ruime besteding van bpt-uren voor de schoolwerking goed. De pedagogische raad, samengesteld uit een brede personeelsgeleding, is de voorbije jaren geëvolueerd tot adviesraad en klankbord voor de verschillende aspecten van de schoolwerking. Ook de schoolactiviteiten worden er geëvalueerd. De schoolleiding onderzoekt de mogelijkheid een beleidsadviesraad op te richten voor de ondersteuning van haar beleid. De leerlingenraden van de tweede en derde graad zijn, vanuit verschillende werkgroepen, ook betrokken bij aspecten uit de schoolwerking die hen aanbelangen.
- De communicatie met interne en externe partners verloopt voornamelijk via het digitale communicatieplatform. De school ontwerpt in deze context ook aantrekkelijke en degelijk uitgewerkte brochures. De schoolleiding investeert veel in de contacten met de ouders.
- Kwaliteitszorg vindt ingang in de schoolwerking. De activiteiten worden binnen de werkgroepen en pedagogische raad geëvalueerd, maar pas recentelijk is er aandacht voor bijsturing, o.a. via een betere stroomlijning. Binnen het kwaliteitskader ontbreekt evenwel de koppeling van activiteiten aan vakoverschrijdende eindtermen. Er is ook nood aan de opvolging van de implementatie van beleidsinitiatieven, o.a. inzake leerplangerichtheid in de planningsdocumenten. Er is wel aandacht voor het welbevinden van leraren en leerlingen via enquêtes.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de pool wiskunde van de derde graad aso.
- Het muziekonderwijs in de studierichting Woordkunst-drama kso.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De leerbegeleiding.
- De brede vorming van de leerlingen.
- Het engagement van de meeste personeelsleden.
- Het vakoverschrijdend karakter van de themaweken en de projecten.
- De motivering van de B- en de C-attesten.
- Het welbevinden en het leefklimaat.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het engagement van het directieteam.
- De visieontwikkeling op beleidsniveau.
- De ondersteuning van de bottom-up initiatieven.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De gelijkgerichte realisatie van de onderzoekscompetentie in de derde graad aso.
- De regelgeving m.b.t. de stages.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De aansturing, implementatie en opvolging van de evaluatiepraktijk.
- Het optimale gebruik van de onderwijstijd.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het creëren van een draagvlak voor de uitvoering van de beleidsbeslissingen.
- De visie op de organisatie van het talenbeleid.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor PV/TV mode in de tweede graad Moderealisatie en –presentatie bso.
- De leerplanrealisatie voor de AV/KV/PV/TV/stages mode in de derde graad Moderealisatie en –verkoop bso.
- De leerplanrealisatie voor PV/TV/stages mode in het derde leerjaar van de derde graad Mode-verkoop bso.
- De realisatie van de eindtermen en de leerplandoelstellingen voor Nederlands in de studierichting Woordkunst-drama in de derde graad kso.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 2 BSO Moderealisatie en -presentatie		Moderealisatie en -presentatie
Graad 3 BSO Moderealisatie en -verkoop		Moderealisatie en -verkoop
Graad 3 BSO Mode-verkoop		Mode-verkoop
Graad 3 KSO Woordkunst-drama	Nederlands	

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 november 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Liesbet Waumans

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Ria Smet